

Individual and Educational Factors Affecting Entrepreneurial Knowledge, Attitude and Intention of Agricultural Students: A Repeated Cross-Sectional Study (Case: College of Agriculture and Natural Resources, Tehran University)

Mahtab Pouratashi

Associate Professor, Institute for Research and Planning in
Higher Education, Tehran, Iran

(Received: Jan. 10, 2022- Accepted: Jun. 11, 2022)

ABSTRACT

Entrepreneurship and entrepreneurs are important factors in the development of the country and therefore, it is necessary that this subject area be given special attention by researchers, planners, and policy makers. The purpose of this study is to answer the question of whether the level of entrepreneurial knowledge, attitude and intention of students has changed compared to previous years or not; and whether the impact of individual and educational factors on students' entrepreneurial knowledge, attitudes and intentions has changed over the time. The study used repeated cross-sectional design. The statistical population consisted of senior students at the College of Agriculture and Natural Resources, Tehran University in the academic year 2013-14 (group A) and 2019-20 (group B). 120 students from group A and 98 students from group B were selected. The main instrument for data collection was questionnaire. The validity and reliability of the questionnaire were confirmed by views of professors and experts and Cronbach's alpha coefficient (knowledge= .82, attitude= .91, intention= .88). Data were analyzed using SPSS software. Findings showed that the level of entrepreneurial knowledge, attitude and intention of students has changed compared to previous years and has improved significantly. Findings indicated the impact of entrepreneurship courses, entrepreneurial experience, and entrepreneurial family on entrepreneurial knowledge, attitude and intention of agricultural students. In addition, there were positive and significant relationships between students' entrepreneurship knowledge and entrepreneurship attitude with entrepreneurial intention. Totally, the results show a promising and motivating issue that, consequently, by improving entrepreneurship rules and regulations and business ease indicators, we can see the transformation of entrepreneurial intentions into entrepreneurial activity.

Keywords: repeated cross-sectional study, entrepreneurship knowledge, entrepreneurship attitude, entrepreneurial intention, agricultural students

Extended Abstract

Objectives

Entrepreneurship and entrepreneurs are important factors in the development of the country and therefore, it is necessary that this subject area be given special attention by researchers, planners, and policy makers. People do not turn to be entrepreneurship by accident. So, entrepreneurial intention is considered as the best and strongest predictor of entrepreneurial behavior and activity. Among the factors that can affect the entrepreneurial intention of people are entrepreneurial knowledge and attitude. Entrepreneurial knowledge refers to the concepts, skills and intellectual capacity expected from an entrepreneur. The meaning of entrepreneurial attitude is a state based on which a person shows the desire to show entrepreneurial behavior in an independent business or organization.

The purpose of this study is to answer the question of whether the level of entrepreneurial knowledge, attitude and intention of students has changed compared to previous years or not; and whether the impact of individual and educational factors on students' entrepreneurial knowledge, attitudes and intentions has changed over the time. The objectives of the research are: (a) measuring the knowledge, attitude and entrepreneurial intention of the students over the time. (b)

examining the knowledge, attitude and entrepreneurial intention of the students based on individual factors and over the time, (c) examining the knowledge, attitude and entrepreneurial intention of students based on the educational factor over the time, (d) investigating the relationship between knowledge, attitude and entrepreneurial intention of students over the time.

Methods

The study used repeated cross-sectional design. The specific strength of repeated cross-sectional studies method is that sampling and data collection is done more than once, and in each stage of data collection, a sample of the population is selected at that point. As a result, it provides a series of cross-sectional data of population parameters. In addition, the data obtained based on sampling over the time are the average values of the desired variables over the time. Hence, it provides a deep and good view of the investigated phenomenon to policy makers and decision makers.

The statistical population consisted of senior students at the College of Agriculture and Natural Resources, Tehran University in the academic year 2013-14 (group A) and in the academic year 2019-20 (group B). 120 students from group A and 98 students from group B were selected. The main instrument for data collection was questionnaire. The validity and reliability of the questionnaire were confirmed by views of professors and experts and Cronbach's alpha coefficient (knowledge= .82, attitude= .91, intention= .88).

Data were analyzed using SPSS software. Data analysis done in two parts: (a) descriptive statistics and (b) inferential statistics. Descriptive statistics included frequency, percentage, mean, and standard deviation. Inferential statistics included t-Student test, Mann-Whitney test, and Pearson correlation test.

Results

Findings showed that the level of entrepreneurial knowledge, attitude and intention of students has changed compared to previous years and has improved significantly over the time. Findings indicated the impact of entrepreneurship courses, entrepreneurial experience, and entrepreneurial family on entrepreneurial knowledge, attitude and intention of agricultural students. In addition, there were positive and significant relationships between students' entrepreneurship knowledge and entrepreneurship attitude with entrepreneurial intention.

Based on the findings, it can be said that over the time and the obtained experiences from the previous courses, the entrepreneurship courses have become more qualitative and have been able to positively influence the entrepreneurial attitude of students. In addition, the findings indicate the difference in the knowledge, attitude, and entrepreneurial intention of students (group A and group B) who participated in the entrepreneurship training course. This finding also confirms the improvement of the quality level of entrepreneurship education compared to the past. Findings revealed that by the time and the awareness and information provided, as well as the actions taken in the field of entrepreneurship, students have gained a higher knowledge of entrepreneurship and also have a more positive attitude towards entrepreneurship and have more intentions to turn to entrepreneurship after graduation. Therefore, in response to the question that whether the level of knowledge, attitude and entrepreneurial intentions of students have changed compared to previous years; it must be said "yes, the level of all the three investigated variables has been improved". This finding presents a motivating issue for students, academics, and policy makers, which by improving entrepreneurship rules and regulations and business ease indicators, we can see the transformation of entrepreneurial intentions into entrepreneurial activity.

Conclusion

The findings of the study showed a significant relationship between entrepreneurial knowledge, entrepreneurial attitude and entrepreneurial intention of students. So, it is important that the curriculum designers, managers and professors develop strategies and activities that will improve the entrepreneurial knowledge and attitude of students and to motivate them for entrepreneurial activity during their studies or in the future and after graduation.

عوامل فردی و آموزشی موثر بر دانش، نگرش و نیت کارآفرینانه دانشجویان کشاورزی: مطالعه مقطعی مکرر (مورد مطالعه: پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران)

مهتاب پوراآشی

دانشیار موسسه پژوهش و برنامه ریزی آموزش عالی

(تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۰/۲۰ - تاریخ تصویب: ۱۴۰۱/۳/۲۱)

چکیده

کارآفرینی و کارآفرینان از عوامل مهم تحول در پیشرفت و توسعه کشور هستند. بنابراین، ضرورت دارد که این حوزه موضوعی مورد توجه ویژه پژوهشگران، برنامه‌ریزان، و سیاست‌گزاران قرار گیرد. هدف پژوهش حاضر پاسخ به این سوال است که آیا سطح دانش، نگرش و نیت کارآفرینانه دانشجویان نسبت به سال‌های گذشته تغییر یافته است یا خیر. و آیا تاثیرگذاری عوامل فردی و آموزشی بر دانش، نگرش و نیت کارآفرینانه دانشجویان با گذشت زمان تغییری یافته‌اند یا خیر. پژوهش با استفاده از روش پیمایش مقطعی مکرر صورت گرفت. جامعه آماری، دانشجویان سال آخر کارشناسی کشاورزی پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران در سال تحصیلی ۹۳-۹۲ (گروه الف) و ۹۹-۹۸ (گروه ب) بود که با استفاده از فرمول کوکران، نمونه آماری به‌شمار ۱۲۰ تن از گروه الف و ۹۸ تن از گروه ب انتخاب شد. ابزار اصلی برای گردآوری داده‌ها پرسشنامه بود. روایی و پایایی پرسشنامه با نظرخواهی از تعدادی از استادان و صاحب‌نظران و محاسبه آلفای کرونباخ بررسی و تایید شد (دانش کارآفرینی = ۰/۸۲، نگرش کارآفرینی = ۰/۹۱، نیت کارآفرینانه = ۰/۸۸). داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS و در دو بخش آمار توصیفی و استنباطی تحلیل گردید. یافته‌ها نشان داد سطح دانش، نگرش و نیت کارآفرینانه دانشجویان نسبت به سال‌های گذشته تغییر نموده و به‌طور معنی‌داری ارتقا یافته است. یافته‌های به‌دست آمده از تاثیر دوره آموزش کارآفرینی، تجربه کارآفرینی، و داشتن خانواده کارآفرین بر دانش، نگرش و نیت کارآفرینانه دانشجویان کشاورزی حکایت داشت. علاوه بر این، رابطه مثبت و معنی‌داری بین متغیرهای دانش کارآفرینی و نگرش کارآفرینی با متغیر نیت کارآفرینانه دانشجویان مشاهده شد. در مجموع نتایج پژوهش، موضوع امیدبخش و انگیزه‌آفرینی را نشان می‌دهد که بالتبع، با بهبود قوانین و مقررات کارآفرینی و شاخص‌های سهولت کسب‌وکار می‌توان شاهد تبدیل نیت کارآفرینی افراد به فعالیت کارآفرینی شد.

واژه‌های کلیدی: مطالعه مقطعی مکرر، دانش کارآفرینی، نگرش کارآفرینی، نیت

کارآفرینانه، دانشجویان کشاورزی

مقدمه

کارآفرینی و فعالیت‌های کارآفرینانه به طور قابل توجهی به رشد اقتصادی کشورها کمک می‌کند و مزیت‌های رقابتی ملی را ایجاد می‌کند (Aparicio et al., 2016). به گونه‌ای که نرخ بالای فعالیت کارآفرینی نرخ بیکاری را کاهش می‌دهد و تغییرات مثبت اجتماعی به همراه خواهد داشت (Ben Youssef et al., 2018). از آنجا که کارآفرینی و کارآفرینان منشا تحولات بزرگ در زمینه‌های تولیدی و خدماتی و موتور محرک ایجاد شغل، توسعه و پیشرفت اقتصادی به‌شمار می‌روند (Khorsandi et al., 2015). در شرایط کنونی یکی از عواملی که باعث دگرگونی شرایط اقتصادی و اجتماعی و صنعتی یک کشور می‌شود، فعالیت‌های کارآفرینانه، برخورداری از روحیه و نیت کارآفرینی و در نهایت، فعالیت کارآفرینی است (Papzan et al., 2015). دلایل مختلفی سبب برانگیختن افراد به سوی کارآفرینی می‌شود که برخی از مهم‌ترین آنها عبارتند از: تمایل به کسب درآمد بیشتر، امکان دستیابی به شغل مطلوب و دلخواه از طریق راه‌اندازی کسب‌وکار مورد علاقه، کشف فرصت‌های کسب‌وکار که دیگران به آن توجه نکرده‌اند، تحقق ایده‌ها از طریق راه‌اندازی کسب‌وکار، و تحقق اهداف فردی کارآفرین، به همراه خدمت‌رسانی به جامعه (Halis, 2013). در این میان، صنعت کشاورزی از قدرت بی‌نظیر و بالقوه برای فراهم کردن فرصت استثنایی برای کارآفرینان برخوردار است (Silva, 2009) و بر این اساس، امروزه کارآفرینی کشاورزی به‌عنوان یک بخش مکمل اقتصادی مطرح است. به عبارت دیگر، کارآفرینی و فعالیت‌های کارآفرینانه به‌عنوان پاسخی به رکود و چالش‌های موجود در بخش کشاورزی به‌طور اعم و

اشتغال دانش‌آموختگان این رشته به‌طور اخص مطرح است (Pouratashi, 2016).

افراد تصادفی به کارآفرینی روی نمی‌آورند، بلکه با قصد و نیت به کارآفرینی گرایش پیدا می‌کنند (Kruger, 2007). به دیگر سخن، نیت کارآفرینانه به‌عنوان بهترین و قوی‌ترین پیش‌بینی کننده رفتار و فعالیت کارآفرینی به‌شمار می‌رود (Thompson, 2009; Kautonen et al., 2015). از نظر Abun et al. (۲۰۱۸)، نیت کارآفرینانه، گرایش ذهنی مانند میل، آرزو و امید افراد است که بر انتخاب آن‌ها برای کارآفرینی تأثیر می‌گذارد. نیت کارآفرینانه به‌عنوان حالت هوشیار ذهن تعریف می‌شود که توجه و رفتار فرد را به سمت رفتار کارآفرینانه برنامه‌ریزی شده و آغاز یک کسب‌وکار به‌عنوان هدف هدایت می‌کند (Krueger et al., 2000; cited in Yaghoubi Farani et al., 2016). از جمله عواملی که می‌تواند بر نیت کارآفرینانه افراد تأثیرگذار باشد، دانش و نگرش کارآفرینی است. دانش کارآفرینی اشاره به مفاهیم، مهارت‌ها و ظرفیت فکری مورد انتظار از یک کارآفرین دارد (Jack & Anderson, 1999; cited in Yaghoubi Farani et al., 2016). منظور از نگرش کارآفرینی حالتی است که بر اساس آن فرد تمایل به بروز رفتار کارآفرینانه در یک کسب‌وکار مستقل یا سازمانی را نشان می‌دهد (Papzan et al., 2015). با توجه به اهمیت دانش، نگرش و نیت کارآفرینانه، شناسایی عوامل موثر بر سه متغیر ذکر شده اهمیت دارد. از جمله عواملی که بر دانش، نگرش و نیت کارآفرینانه افراد تأثیر می‌گذارد، عوامل فردی و آموزشی است. جدول (۱) گزینه یافته‌های پژوهشی در ارتباط با عوامل فردی و آموزشی اثرگذار بر دانش، نگرش، و نیت کارآفرینانه را نشان می‌دهد.

جدول ۱- یافته‌های پژوهشی مرتبط با عوامل فردی و آموزشی اثرگذار بر دانش، نگرش، و نیت کارآفرینانه

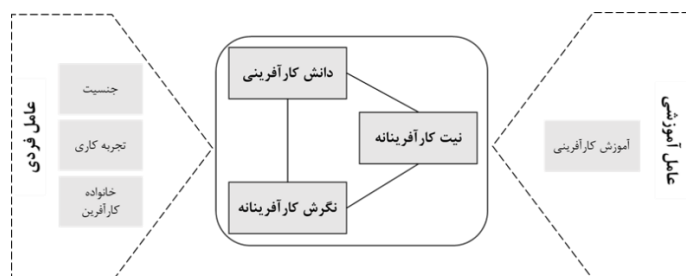
محقق	یافته (متغیر ملاک/متغیرپیش بین)	دانش کارآفرینی	نگرش کارآفرینانه	نیت کارآفرینانه
Martínez-Gregorio et al. (۲۰۲۱)		آموزش کارآفرینی		آموزش کارآفرینی
Baliyan et al. (۲۰۲۰)		جنسیت		
Li et al. (۲۰۱۹)		تجربه کاری		
Liu et al. (۲۰۱۹)		آموزش کارآفرینی	آموزش کارآفرینی	آموزش کارآفرینی
Fathelrahman Mansour (۲۰۱۹)		جنسیت	جنسیت	
Wei et al. (۲۰۱۹)		آموزش کارآفرینی		
Nyakudya et al. (۲۰۱۸)		جنسیت		
Mehmood Khan et al. (۲۰۱۶)		تجربه کاری		
Lai et al. (۲۰۱۵)		آموزش کارآفرینی		
Kritskaya (۲۰۱۵)		آموزش کارآفرینی		
Mohseni et al. (۲۰۱۳)		آموزش کارآفرینی		
Castiglione et al. (۲۰۱۳)		خانواده کارآفرین		
Aslam et al. (۲۰۱۲)		آموزش کارآفرینی		
Dabic et al. (۲۰۱۲)		جنسیت		
Majidi et al. (۲۰۱۲)		آموزش کارآفرینی		
Wang et al. (۲۰۱۱)		تجربه کاری، سابقه خانوادگی		
BarNir et al. (۲۰۱۱)		خانواده کارآفرین		

برای سنجش تغییرات در طول زمان در سطح جامعه آماری مناسب‌تر است (McManus, 2020). نقطه قوت ویژه روش مطالعات مقطعی مکرر این است که نمونه‌گیری و جمع‌آوری اطلاعات بیش از یک مرتبه صورت می‌گیرد و در هر مرحله از جمع‌آوری اطلاعات، نمونه‌ای از جمعیت موجود در آن مقطع زمانی انتخاب می‌شود که در نتیجه، یک‌سری از برآوردهای مقطعی از پارامترهای جمعیت فراهم می‌آورد. علاوه بر این، برآوردهایی که براساس نمونه‌گیری در طول زمان به دست می‌آیند، میانگین ارزش‌های متغیرهای موردنظر در طول زمان هستند (Serajzadeh, 2004). که در نتیجه، دید عمیق و خوبی از پدیده مورد بررسی را به سیاست‌گزاران، تصمیم‌سازان و تصمیم‌گیران ارائه می‌دهد. Roxas (2014) در مطالعه‌ای طولی به بررسی تاثیر دانش کارآفرینی بر نیت کارآفرینانه دانشجویان رشته بازرگانی پرداختند و اثرات مستقیم و غیرمستقیم دانش کسب شده از دوره رسمی آموزش کارآفرینی بر نیت کارآفرینی افراد را مطالعه کردند و تغییرات در دانش کارآفرینی و ادراک مطلوبیت از فعالیت کارآفرینانه را

با تاکید بر اهمیت پرداختن به حوزه موضوعی کارآفرینی و به‌ویژه بررسی دانش، نگرش و نیت کارآفرینانه افراد، سوالی که مطرح می‌شود این است که آیا سطح دانش، نگرش و نیت کارآفرینانه دانشجویان نسبت به سال‌های گذشته تغییر یافته است یا خیر. و آیا تاثیرگذاری عوامل فردی و آموزشی بر دانش، نگرش و نیت کارآفرینانه دانشجویان با گذشت زمان تغییری یافته‌اند یا خیر. بنابراین، مساله از آنجا زاده می‌شود که دانشجویان دارای سطوح متفاوتی از دانش، نگرش و نیت کارآفرینانه هستند که هر یک خود نیز تحت تاثیر عوامل گوناگون از جمله عوامل فردی و آموزشی ممکن است قرار بگیرد. بنابراین، لازم است شناسایی دقیق این پدیده و تغییرات ایجاد شده با گذشت زمان مورد بررسی قرار گیرد. بر همین اساس، زمانی که موضوع مورد بررسی تحول و تغییر یک پدیده است، از جمله راه‌های مناسب برای دریافت تصویری دقیق از آن، اجرای سنجش‌های طولی و مقطعی مکرر در مقاطع زمانی است. در حالی که مطالعات طولی برای ردیابی تغییرات در طول زمان در سطح فردی مناسب است، بررسی‌های مقطعی مکرر

بررسی دانش، نگرش و نیت کارآفرینانه دانشجویان به انجام رسیده است، اما بررسی مطالعات پیشین حاکی از آن است که تاکنون پژوهش مقطعی مکرر در این حوزه به انجام نرسیده است که این خود، مهر تاییدی بر ضرورت انجام چنین پژوهشی است. براین اساس، مطالعه حاضر به بررسی عوامل فردی و آموزشی موثر بر دانش، نگرش و نیت کارآفرینانه دانشجویان کشاورزی پرداخته است و در این مسیر از روش مطالعه مقطعی مکرر بهره برده است. اهداف پژوهش عبارتند از: (الف) سنجش دانش، نگرش و نیت کارآفرینانه دانشجویان در طی سال‌های مورد مطالعه، (ب) بررسی دانش، نگرش و نیت کارآفرینانه دانشجویان براساس عامل فردی و در طی سال‌های مورد مطالعه، (ج) بررسی دانش، نگرش و نیت کارآفرینانه دانشجویان براساس عامل آموزشی در طی سال‌های مورد مطالعه، (د) بررسی رابطه بین دانش، نگرش و نیت کارآفرینانه دانشجویان در طی سال‌های مورد مطالعه.

مدل شماتیک چارچوب نظری پژوهش به صورت شکل (۱) است.

شکل ۱- مدل چارچوب نظری پژوهش

یک جمعیت جمع‌آوری می‌شوند، ولی در هر مرحله نمونه جمعیت با مرحله دیگر فرق دارد (Serajzadeh, 2004). جامعه آماری پژوهش را دانشجویان سال آخر کارشناسی کشاورزی دانشگاه تهران (پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران) در دو سال تحصیلی ۹۳-۹۲ (در این مقاله به‌عنوان گروه الف نام برده می‌شود) و ۹۹-۹۸ (در این مقاله به‌عنوان گروه ب نام برده می‌شود) تشکیل دادند. با استفاده از فرمول کوکران، نمونه آماری به‌شمار ۱۲۰ تن از گروه الف و ۹۸ تن از گروه ب انتخاب شد. پاسخگویان از گرایش‌های مختلف تحصیلی

رصد نمودند. یافته‌ها حاکی از اهمیت توسعه دانش برای پرورش و ارتقای نگرش و نیت کارآفرینانه دانشجویان بود. Audet (2004) به مطالعه مکرر بررسی نیت کارآفرینانه دانشجویان پرداخت. نتایج نشان داد درک مطلوبیت و امکان‌پذیری راه‌اندازی کسب‌وکار به طور قابل توجهی شکل‌گیری نیت کارآفرینانه در افق بلندمدت را توضیح می‌دهد. Almeida et al. (۲۰۱۷) مطالعه طولی در دو دوره زمانی ۱۹۹۳-۱۹۹۰ و ۲۰۱۰-۲۰۰۸ به انجام رسانید و دریافتند کارآفرینان در مقابل غیرکارآفرینان، کار را مهم‌تر از دیگر ابعاد زندگی (به استثنای خانواده) می‌دانستند. برخی ارزش‌های کاری مرتبط با کارآفرینی به‌طور معنی‌داری با نیت کارآفرینانه ارتباط داشتند.

طرح‌های پیمایشی طولی و مقطعی مکرر اهمیت بسیاری برای تصمیم‌گیران و برنامه‌ریزان و سیاست‌گزاران دارد. با این وجود، پژوهش‌های طولی و مقطعی مکرر از جمله پژوهش‌هایی است که کمتر مورد استفاده پژوهشگران قرار گرفته است (Serajzadeh, 2004). با ذکر این مهم، علی‌رغم مطالعاتی که در ایران در حوزه

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر ماهیت، از نوع پژوهش‌های کمی، از نظر امکان کنترل متغیرها غیرآزمایشی، و از نظر هدف، کاربردی است. این پژوهش با استفاده از روش پیمایش صورت گرفته است و از انواع متنوع طرح‌های پیمایش، در این پژوهش از پیمایش مقطعی مکرر استفاده شده است. در طرح‌های مقطعی مکرر، داده‌های تحقیق با سنجه‌های مشابهی در مقاطع زمانی مختلف از

است. آمار توصیفی شامل فراوانی، درصد، میانگین، و انحراف معیار بود. آمار استنباطی شامل آزمون‌های مقایسه‌ای تی استیودنت و من‌ویتنی و همچنین، آزمون همبستگی پیرسون بود.

یافته‌ها

براساس یافته‌های به‌دست آمده، از میان افراد مورد مطالعه، ۴۱/۳ درصد پاسخگویان مرد و ۵۸/۷ درصد زن بودند. میانگین سنی پاسخگویان در حدود ۲۲ سال بود. ۸۰/۳ درصد پاسخگویان تجربه کارآفرینی نداشتند و تنها ۱۹/۷ درصد تجربه کارآفرینی و شرکت در کسب‌وکار داشتند. ۴۶/۳ درصد پاسخگویان در دوره‌های کارآفرینی شرکت داشتند و مابقی (۵۳/۷ درصد) در هیچ دوره کارآفرینی شرکت نداشتند. یافته‌ها نشان داد در ۲۲/۵ درصد پاسخگویان حداقل یکی از اعضای خانواده دارای کارآفرینی داشته و کسب‌وکاری راه‌اندازی کرده بودند و پاسخ اکثریت پاسخگویان (۷۷/۵ درصد) به این سوال منفی بود.

یافته‌های به‌دست آمده در خصوص ویژگی‌های پاسخگویان به تفکیک سال‌های مورد مطالعه در جدول (۲) نشان داده شده است.

شامل: ترویج و آموزش کشاورزی، توسعه کشاورزی، زراعت و اصلاح نباتات، علوم دامی، آبیاری و آبادانی، ماشین‌های کشاورزی، صنایع غذایی، اقتصاد کشاورزی، گیاه‌پزشکی، علوم دامی و خاکشناسی بودند.

به‌منظور بررسی دانش کارآفرینی، نگرش کارآفرینی و نیت کارآفرینانه دانشجویان از پرسشنامه استفاده شد. گویه‌های سنجش متغیرهای پژوهش از مطالعات پیشین (مانند Linan & Chen, 2009; Guerrero et al., 2008; Ramos, 2014; Abun et al., 2018) اقتباس شد و از دانشجویان خواسته شد به هر کدام از گویه‌ها در طیف لیکرت از یک تا پنج پاسخ دهند. روایی پرسشنامه تدوین شده با نظرخواهی از تعدادی از استادان و صاحب‌نظران ترویج و آموزش کشاورزی و کارآفرینی تایید شد. پایایی ابزار تحقیق با محاسبه آلفای کرونباخ بررسی و تایید شد. آلفای محاسبه شده برای مقیاس دانش کارآفرینی برابر ۰/۸۲، برای نگرش کارآفرینی برابر ۰/۹۱، و برای نیت کارآفرینانه برابر ۰/۸۸ به‌دست آمد. توزیع پرسشنامه‌ها با همکاری تعدادی از رابطان انجام گردید و اطلاعات به‌دست آمده، پس از تکمیل پرسشنامه‌ها، با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۳ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. تجزیه و تحلیل داده‌ها در دو بخش آمار توصیفی و آمار استنباطی انجام شده

جدول ۲- ویژگی‌های پاسخگویان

متغیر	سال تحصیلی		گروه الف		گروه ب	
	مرد	زن	مرد	زن	مرد	زن
جنسیت	فراوانی (درصد)	فراوانی (درصد)	فراوانی (درصد)	فراوانی (درصد)	فراوانی (درصد)	فراوانی (درصد)
	۵۳ (۴۴/۲)	۶۷ (۵۵/۸)	۳۷ (۳۷/۸)	۶۱ (۶۲/۲)		
تجربه کارآفرینی	بله	خیر	بله	خیر	بله	خیر
	فراوانی (درصد)	فراوانی (درصد)	فراوانی (درصد)	فراوانی (درصد)	فراوانی (درصد)	فراوانی (درصد)
	۱۴ (۱۱/۷)	۱۰۶ (۸۸/۳)	۲۹ (۲۹/۶)	۶۹ (۷۰/۴)		
شرکت در دوره کارآفرینی	بله	خیر	بله	خیر	بله	خیر
	فراوانی (درصد)	فراوانی (درصد)	فراوانی (درصد)	فراوانی (درصد)	فراوانی (درصد)	فراوانی (درصد)
	۳۸ (۳۱/۷)	۸۲ (۶۸/۳)	۶۳ (۶۴/۳)	۳۵ (۳۵/۷)		
کارآفرینی اعضای خانواده	بله	خیر	بله	خیر	بله	خیر
	فراوانی (درصد)	فراوانی (درصد)	فراوانی (درصد)	فراوانی (درصد)	فراوانی (درصد)	فراوانی (درصد)
	۳۱ (۲۵/۸)	۸۹ (۷۴/۲)	۱۸ (۱۸/۴)	۸۰ (۸۱/۶)		

دانشجویان گروه ب برابر با ۱۷/۳۱ (از ۲۵) است. همانطور که از یافته‌ها بر می‌آید هر سه متغیر دانش، نگرش، و نیت کارآفرینانه دانشجویان با گذشت زمان ارتقا یافته است.

به‌منظور تعیین تفاوت آماری معنی‌دار میانگین دانش، نگرش و نیت کارآفرینانه دانشجویان در سال‌های مورد مطالعه از آزمون تی‌استیودنت استفاده شد که نتایج آن در جدول (۳) مشاهده می‌شود.

هدف نخست پژوهش سنجش دانش، نگرش و نیت کارآفرینانه دانشجویان در طی سال‌های مورد مطالعه بود. داده‌ها نشان داد میانگین دانش کارآفرینی دانشجویان گروه الف برابر با ۲۵/۳۰ و دانشجویان گروه ب برابر با ۲۷/۵۶ (از ۴۰) است. میانگین نگرش کارآفرینی دانشجویان گروه الف برابر با ۱۶/۷۸ و دانشجویان گروه ب برابر با ۱۸/۲۸ (از ۲۵) است. میانگین نیت کارآفرینانه دانشجویان گروه الف برابر با ۱۵/۷۲ و

جدول ۳- نتایج تفاوت میانگین متغیرهای مورد بررسی

متغیر	سال	میانگین	تی استیودنت	سطح معنی‌داری
دانش کارآفرینی	گروه الف	۲۵/۳۰	-۲/۱۲۹	۰/۰۳۴
	گروه ب	۲۷/۵۶		
نگرش کارآفرینی	گروه الف	۱۶/۷۸	-۱/۹۸۲	۰/۰۴۹
	گروه ب	۱۸/۲۸		
نیت کارآفرینانه	گروه الف	۱۵/۷۲	-۲/۰۲۴	۰/۰۴۴
	گروه ب	۱۷/۳۱		

یافته‌های به‌دست آمده نشان داد، تفاوت آماری معنی‌داری بین دانش کارآفرینی دانشجویان در دو سال مورد مطالعه وجود دارد. همچنین، در خصوص نگرش کارآفرینی و نیت کارآفرینانه، تفاوت مشاهده شده از نظر آماری معنی‌دار شد. هدف دوم پژوهش، بررسی دانش، نگرش و نیت کارآفرینانه دانشجویان براساس عامل فردی و در طی سال‌های مورد مطالعه بود. عوامل فردی که در این پژوهش مورد توجه قرار گرفتند شامل جنسیت، تجربه کارآفرینی و کارآفرینی اعضای خانواده بود. به‌منظور مقایسه میانگین دانش، نگرش و نیت کارآفرینانه دانشجویان در سال‌های مورد مطالعه بر اساس جنسیت از آزمون تی‌استیودنت استفاده شد که نتایج آن در جدول (۴) مشاهده می‌شود.

جدول ۴- نتایج تفاوت میانگین متغیرهای مورد بررسی براساس جنسیت

سال	متغیر	جنسیت	میانگین	تی استیودنت	سطح معنی‌داری
گروه الف	دانش کارآفرینی	مرد	۲۴/۷۵	-۰/۷۰۳	۰/۴۸۳
		زن	۲۵/۷۴		
	نگرش کارآفرینی	مرد	۱۷/۴۵	۱/۱۰۴	۰/۲۷۲
		زن	۱۶/۲۵		
	نیت کارآفرینانه	مرد	۱۶/۵۴	۱/۷۴۱	۰/۱۱۷
		زن	۱۵/۰۷		
گروه ب	دانش کارآفرینی	مرد	۲۸/۷۸	۱/۱۹۳	۰/۲۳۶
		زن	۲۶/۸۱		
	نگرش کارآفرینی	مرد	۱۸/۰۵	-۰/۳۴۸	۰/۷۲۸
		زن	۱۸/۴۲		
	نیت کارآفرینانه	مرد	۱۸/۹۷	۲/۳۵۱	۰/۰۲۱
		زن	۱۶/۲۹		

نداشت. اما در گروه ب، مردان به طور معنی داری نیت کارآفرینانه بیشتری نسبت به دانشجویان زن داشتند. به منظور تعیین تفاوت دانش، نگرش و نیت کارآفرینانه دانشجویان در سال‌های مورد مطالعه براساس تجربه کارآفرینی آزمون من‌ویتنی استفاده شد که نتایج آن در جدول (۵) مشاهده می‌گردد.

براساس نتایج به دست آمده، در هر دو گروه مورد مطالعه تفاوت معنی داری بین دانش کارآفرینی و نگرش کارآفرینی دانشجویان زن و مرد مشاهده نشد. در خصوص نیت کارآفرینانه، در گروه الف، تفاوت معنی داری بین نیت کارآفرینانه دانشجویان زن و مرد وجود

جدول ۵- نتایج تفاوت میانگین متغیرهای مورد بررسی براساس تجربه کارآفرینی

سال	متغیر	تجربه کارآفرینی	میانگین رتبه‌ای	من‌ویتنی	سطح معنی داری
گروه الف	دانش کارآفرینی	بله	۸۷/۰۷	۳۷/۰۰۰	۰/۰۰۲
		خیر	۵۶/۹۹		
	نگرش کارآفرینی	بله	۹۲/۵۰	۲۹۴/۰۰۰	۰/۰۰۰
		خیر	۵۶/۲۷		
	نیت کارآفرینانه	بله	۸۱/۳۹	۴۴۹/۵۰۰	۰/۰۱۶
		خیر	۵۷/۷۴		
گروه ب	دانش کارآفرینی	بله	۶۱/۱۲	۶۶۳/۵۰۰	۰/۰۰۹
		خیر	۴۴/۶۲		
	نگرش کارآفرینی	بله	۵۸/۲۹	۷۴۵/۵۰۰	۰/۰۴۳
		خیر	۴۵/۸۰		
	نیت کارآفرینانه	بله	۵۸/۸۸	۷۲۸/۵۰۰	۰/۰۳۳
		خیر	۴۵/۵۶		

به منظور تعیین تفاوت دانش، نگرش و نیت کارآفرینانه دانشجویان در سال‌های مورد مطالعه براساس کارآفرینی اعضای خانواده در گروه الف از آزمون تی استیودنت (جدول ۶) و در گروه ب از آزمون من‌ویتنی (جدول ۷) استفاده شد.

براساس یافته‌های به دست آمده، در هر دو سال مورد مطالعه دانشجویانی که دارای تجربه کارآفرینی بودند نسبت به گروه دیگر دارای سطح بالاتری از دانش، نگرش، و نیت کارآفرینانه بودند و این تفاوت در سال‌های مورد مطالعه از نظر آماری معنی دار بود.

جدول ۶- نتایج تفاوت میانگین متغیرهای مورد بررسی براساس کارآفرینی اعضای خانواده

سال	متغیر	خانواده کارآفرین	میانگین	تی استیودنت	سطح معنی داری
گروه الف	دانش کارآفرینی	بله	۲۷/۶۷	۲/۰۲۷	۰/۰۴۵
		خیر	۲۴/۴۸		
	نگرش کارآفرینی	بله	۱۹/۵۱	۳/۲۴۷	۰/۰۰۲
		خیر	۱۵/۸۳		
	نیت کارآفرینانه	بله	۱۷/۳۸	۲/۲۶۲	۰/۰۲۶
		خیر	۱۵/۱۴		

جدول ۷- نتایج تفاوت میانگین متغیرهای مورد بررسی براساس کارآفرینی اعضای خانواده

سال	متغیر	خانواده کارآفرین	میانگین رتبه‌ای	من‌ویتنی	سطح معنی داری
گروه ب	دانش کارآفرینی	بله	۶۲/۵۶	۴۸۵/۰۰۰	۰/۰۳۱
		خیر	۴۶/۵۶		
	نگرش کارآفرینی	بله	۶۶/۴۲	۴۱۵/۵۰۰	۰/۰۰۴
		خیر	۴۵/۶۹		
	نیت کارآفرینانه	بله	۶۲/۲۸	۴۹۰/۰۰۰	۰/۰۳۴
		خیر	۴۶/۶۲		

پژوهش مورد توجه قرار گرفت، شرکت در دوره آموزشی کارآفرینی بود. بنابراین، به‌منظور تعیین تفاوت میانگین دانش، نگرش و نیت کارآفرینانه دانشجویان در سال‌های مورد مطالعه در دو گروه دانشجویانی که در دوره‌های آموزشی کارآفرینی شرکت داشتند و دانشجویانی که در چنین دوره‌هایی شرکت نداشتند، آزمون تی‌استیودنت استفاده شد که نتایج آن در جدول (۸) مشاهده می‌شود.

براساس یافته‌های به‌دست آمده، در هر دو سال مورد مطالعه دانشجویانی که حداقل یکی از اعضای خانواده کارآفرین بود نسبت به گروه دیگر دارای سطح بالاتری از دانش، نگرش، و نیت کارآفرینانه بودند و این تفاوت در سال‌های مورد مطالعه از نظر آماری معنی‌دار بود. هدف سوم پژوهش، بررسی دانش، نگرش و نیت کارآفرینانه دانشجویان براساس عامل آموزشی و در طی سال‌های مورد مطالعه بود. عامل آموزشی که در این

جدول ۸- نتایج تفاوت میانگین متغیرهای مورد بررسی براساس شرکت در دوره آموزشی کارآفرینی

سال	متغیر	شرکت در دوره آموزشی	میانگین	تی‌استیودنت	سطح معنی داری
گروه الف	دانش کارآفرینی	بله	۲۷/۳۶	۲/۰۳۳	۰/۰۴۴
		خیر	۲۴/۳۵		
	نگرش کارآفرینی	بله	۱۸/۱۰	۱/۶۷۹	۰/۰۹۶
		خیر	۱۶/۱۷		
	نیت کارآفرینانه	بله	۱۷/۵۲	۲/۹۸۱	۰/۰۰۲
		خیر	۱۴/۸۹		
گروه ب	دانش کارآفرینی	بله	۲۹/۲۲	۲/۸۹۰	۰/۰۰۵
		خیر	۲۴/۵۷		
	نگرش کارآفرینی	بله	۱۹/۲۵	۲/۴۲۹	۰/۰۱۸
		خیر	۱۶/۵۴		
		بله	۱۸/۱۴		
		خیر	۸۰	۲/۰۴۳	۰/۰۴۵

کرده بودند نسبت به گروه دیگر از سطح بالاتری نیت کارآفرینانه برخوردار بودند. یافته‌ها در خصوص نگرش کارآفرینی نشان داد که در گروه الف، بین دو گروه مورد مطالعه تفاوت آماری معنی‌داری وجود ندارد. اما در گروه

براساس یافته‌های به‌دست آمده، در هر دو سال مورد مطالعه دانشجویانی که در دوره آموزشی کارآفرینی شرکت کرده بودند به‌طور معنی‌داری دانش کارآفرینی بیشتری نسبت به گروه دیگر داشتند. در هر دو سال مورد مطالعه، دانشجویانی که در دوره کارآفرینی شرکت

مورد مطالعه بود. نتایج آزمون همبستگی بین دانش، نگرش، و نیت کارآفرینانه دانشجویان در سال‌های مورد مطالعه در جدول (۹) نشان داده شده است.

ب، گروهی که در دوره کارآفرینی شرکت داشتند نسبت به گروه دیگر نگرش کارآفرینی بالاتری داشتند. هدف چهارم پژوهش، بررسی رابطه بین دانش، نگرش و نیت کارآفرینانه دانشجویان در طی سال‌های

جدول ۹- نتایج آزمون همبستگی بین متغیرهای تحقیق

سال	دانش کارآفرینی	نگرش کارآفرینی	نیت کارآفرینانه
گروه الف	دانش کارآفرینی	۱	
	ضریب همبستگی	۰/۱۸۴	
	سطح معنی داری	۰/۰۴۶	
	نگرش کارآفرینی	۱	
	ضریب همبستگی	۰/۲۰۷	
	سطح معنی داری	۰/۰۰۲	
	نیت کارآفرینانه	۱	
	ضریب همبستگی	۰/۲۳۲	
	سطح معنی داری	۰/۰۱۲	
گروه ب	دانش کارآفرینی	۱	
	ضریب همبستگی	۰/۳۰۵	
	سطح معنی داری	۰/۰۰۹	
	نگرش کارآفرینی	۱	
	ضریب همبستگی	۰/۲۶۳	
	سطح معنی داری	۰/۰۰۰	
	نیت کارآفرینانه	۱	
	ضریب همبستگی	۰/۳۰۵	
	سطح معنی داری	۰/۰۰۰	

کارآفرینانه دانشجویان گروه الف و ب وجود دارد. نتایج به‌دست آمده مطابق با یافته‌های Audet (2004) و Roxas (۲۰۱۴) است. از یافته به‌دست آمده می‌توان چنین استنباط کرد که با گذشت زمان و آگاهی‌بخشی و اطلاع‌رسانی‌های صورت گرفته و نیز، اقدامات انجام شده در این زمینه سبب شده است تا دانشجویان دانش بالاتری از کارآفرینی پیدا کنند و همچنین، نگرش مثبت‌تری به کارآفرینی داشته باشند و بیشتر قصد داشته باشند تا پس از دانش‌آموختگی به کارآفرینی روی آورند. بنابراین، در پاسخ به سوالی که در مقدمه مطرح شد که آیا سطح دانش، نگرش و نیت کارآفرینانه دانشجویان نسبت به سال‌های گذشته تغییر یافته است یا خیر؛ باید گفت بلی و سطح هر سه متغیر مورد بررسی ارتقا یافته است. این یافته، موضوع امیدبخش و انگیزه-آفرینی را پیش‌روی دانشجویان، دانشگاهیان، و سیاست-گذاران قرار می‌دهد که بالتبع، با بهبود قوانین و مقررات کارآفرینی و شاخص‌های سهولت کسب‌وکار می‌توان شاهد تبدیل نیت کارآفرینی به فعالیت کارآفرینی افراد شد.

براساس نتایج به‌دست آمده، در هر دو سال مورد مطالعه رابطه مثبت و معنی‌داری بین دانش کارآفرینی با نگرش کارآفرینی و نیت کارآفرینانه وجود دارد. همچنین، رابطه مثبت و معنی‌داری بین نگرش کارآفرینی با نیت کارآفرینانه به‌دست آمد.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

با توجه به اهمیت کارآفرینی و لزوم انجام پژوهش‌هایی در این حوزه و نیز، ضرورت انجام پژوهش‌های طولی و مقطعی مکرر به‌منظور دستیابی به یافته‌های عمیق‌تر، این پژوهش با بهره‌گیری از پیمایش مقطعی مکرر به سنجش دانش، نگرش و نیت کارآفرینانه دانشجویان کشاورزی پرداخت و تاثیرگذاری عوامل فردی و آموزشی را بر سه متغیر ذکر شده و طی دو دوره زمانی سنجش و تحلیل نمود. یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که سطح دانش، نگرش، و نیت کارآفرینانه دانشجویان بالاتر از حد مطلوب است و در خصوص تفاوت بین متغیرهای مورد مطالعه (دانش کارآفرینی، نگرش کارآفرینی، نیت کارآفرینانه) در طول سال‌های مورد بررسی، یافته‌ها بیانگر آن بود که تفاوت آماری معنی‌داری بین هر سه متغیر دانش، نگرش و نیت

است. یافته‌های مطالعه Mumtaz Begam et al. (۲۰۱۲) و Kritskaya (۲۰۱۵) نیز نشان داد، آموزش کارآفرینی تاثیر مثبتی بر نیت کارآفرینانه دانشجویان دارد. همانطور که Papzan et al. (۲۰۱۵) نیز بیان داشتند، آموزش کارآفرینی می‌تواند نقش بسیار مهمی در تغییر دیدگاه‌های دانشجویان در جهت کارآفرینی ایفا کند و از طریق آموزش مهارت‌های لازم جهت کارآفرینی، آن‌ها را برای فعالیت‌های کارآفرینی آماده کند. مطابق با wei et al. (۲۰۱۹) آموزش کارآفرینی به بهبود سطح شناختی افراد کمک می‌کند و سبب می‌شود فعالیت‌های کارآفرینی افراد جهت‌دارتر، منسجم‌تر و معنادارتر شود. با توجه به یافته‌های به‌دست آمده و نظر به اهمیت آموزش کارآفرینی ضروری است تا دانشکده‌های کشاورزی آموزش کارآفرینی را در برنامه‌های آموزشی تلفیق نمایند. با توجه به آن‌که آموزش و یادگیری کارآفرینی شامل: یادگیری برای کارآفرینی، یادگیری در مورد کارآفرینی، و یادگیری از طریق کارآفرینی است (Gibb, 2005; cited in Pouratashi, 2018)، پیشنهاد می‌شود تا دوره‌های آموزش کارآفرینی به‌طور مداوم و با توجه به پیشرفت‌ها و نیازمندی‌ها بازبینی شود و به‌جای تکیه صرف بر مفاهیم و نظریات کارآفرینی، با بهره‌گیری از تدریس کارآفرینان موفق، علاوه بر ارتقای سطح دانش کارآفرینی دانشجویان، نگرش مثبت‌تری نسبت به کارآفرینی برای دانشجویان ایجاد شود و با تدریس استادان مدعو کارآفرین از رشته کشاورزی و معرفی نمونه‌های موفق و اجرای دوره‌های کارآموزی‌ها و منتورینگ، نیت کارآفرینی را در دانشجویان ارتقا ببخشند.

براساس یافته‌های به‌دست آمده، در هر دو سال مورد مطالعه دانشجویانی که دارای تجربه کارآفرینی بودند نسبت به گروه دیگر دارای سطح بالاتری از دانش، نگرش، و نیت کارآفرینانه بودند و این تفاوت در هر دو گروه الف و ب از نظر آماری معنی‌دار بود. همچنین، یافته‌ها حکایت از آن داشت که در هر دو سال مورد مطالعه دانشجویانی که حداقل یکی از اعضای خانواده کارآفرین بود، نسبت به گروه دیگر دارای سطح بالاتری از دانش، نگرش، و نیت کارآفرینانه بودند و این تفاوت نیز در هر دو گروه الف و ب از نظر آماری معنی‌دار بود.

در خصوص سوال دوم مطالعه که بیان شد، آیا تاثیرگذاری عوامل فردی و آموزشی بر دانش، نگرش و نیت کارآفرینانه دانشجویان با گذشت زمان تغییری یافته‌اند یا خیر، یافته‌های پژوهش به شرح زیر به‌دست آمد. نتایج حاکی از آن بود که در هیچ‌یک از سال‌های مورد مطالعه تفاوت معنی‌داری بین دانش کارآفرینی و نگرش کارآفرینی دانشجویان زن و مرد وجود نداشت. اما در خصوص نیت کارآفرینانه، نتایج نشان از آن داشت که در گروه الف تفاوت معنی‌داری بین نیت کارآفرینانه دانشجویان زن و مرد وجود نداشت. اما در گروه دوم، مردان به‌طور معنی‌داری نیت کارآفرینانه بالاتری نسبت به دانشجویان زن داشتند. دلیل این یافته را چنین می‌توان بیان داشت که با توجه به بحران بیکاری، مردان بیشتر به سمت کارآفرینی روی می‌آورند و قصد دارند تا کسب‌وکاری را راه‌اندازی کنند. Yaghoubi Farani et al. (۲۰۱۶) نشان دادند بین جنسیت و نیت کارآفرینانه رابطه معنی‌داری وجود ندارد. Ahl (۲۰۰۶) بیان داشت جنسیت بر نیت کارآفرینانه تاثیرگذار است و مردان تمایل و نیت قوی‌تری برای کارآفرینی نسبت به زنان دارند. این نتیجه با یافته‌های پژوهش همسو است.

یافته‌های مطالعه نشان داد، در هر دو سال مورد مطالعه، دوره آموزش کارآفرینی تاثیر مثبتی بر دانش و نیت کارآفرینانه دانشجویان داشته است و بنابراین، دانشجویانی که در دوره آموزشی کارآفرینی شرکت کرده بودند به‌طور معنی‌داری دانش و نیت کارآفرینانه بیشتری نسبت به گروه دیگر داشتند. همچنین، یافته‌ها نشان داد در دومین سال مطالعه (گروه ب)، دانشجویانی که در دوره کارآفرینی شرکت داشتند نسبت به گروه دیگر (گروه الف) نگرش کارآفرینی بالاتری داشتند. براساس یافته به‌دست آمده، می‌توان چنین بیان داشت که به‌نظر می‌رسد با گذشت زمان و با تجربه از دوره‌های پیشین، دوره‌های کارآفرینی با کیفیت‌تر شده و توانسته به‌صورت مثبتی بر نگرش کارآفرینی دانشجویان تاثیر بگذارد. علاوه بر این، یافته‌ها بیانگر تفاوت در نمره دانش، نگرش، و نیت کارآفرینانه دانشجویان گروه الف و دانشجویان گروه ب که در دوره آموزش کارآفرینی شرکت کرده بودند، است. این یافته نیز موید ارتقای سطح کیفی آموزش‌های کارآفرینی نسبت به گذشته

al. (۲۰۱۸) و Asmara et al. (۲۰۱۶) همسو است. از آنجا که یافته‌های مطالعه ارتباط معنی‌دار بین نگرش کارآفرینی و نیت کارآفرینانه را نشان داد، پیشنهاد می‌شود طراحان برنامه‌های آموزشی و درسی به تدوین برنامه‌ها و فعالیت‌هایی بپردازند که سبب ارتقای نگرش کارآفرینی دانشجویان شود و آن‌ها را برای فعالیت کارآفرینی در حین تحصیل و یا در آینده و پس از دانش‌آموختگی برانگیخته کند.

این مطالعه به بررسی دانش، نگرش و نیت کارآفرینانه دانشجویان کشاورزی پرداخته است. با توجه به این‌که علاوه بر عوامل فردی و آموزشی که در این مطالعه مدنظر قرار گرفت، عوامل دیگری نیز در دانش، نگرش و نیت کارآفرینانه دانشجویان و نیز، فعالیت کارآفرینانه موثر است و بازدارنده‌هایی هم در مسیر فعالیت‌های کارآفرینانه وجود دارد. پیشنهاد می‌شود تا با انجام مطالعات طولی و مقطعی مکرر، روند تاثیرگذاری هریک از عوامل و میزان و شدت کاهش و یا افزایش بازدارنده‌ها نیز بررسی شود تا بتوان اقدامات موثرتری در جهت کارآفرینی دانشجویان و دانش‌آموختگان کشاورزی صورت داد. با توجه به اهمیت مطالعات مقطعی مکرر در بررسی روند تغییرات، پیشنهاد می‌شود مطالعات صورت گرفته در حوزه کارآفرینی طی فواصل زمانی منظم تکرار شود. در نهایت، با توجه به اهمیت مطالعات طولی، پیشنهاد می‌شود در مطالعات آتی، نمونه‌ای از جمعیت مورد مطالعه عمیق و در طی زمان‌های مختلف قرار گیرد تا با درنظر گرفتن عوامل زیربنایی بتوان به‌طور دقیق و عمیق‌تری به روند و تغییرات صورت گرفته و تاثیرات پی برد.

یافته‌های به‌دست آمده همسو با یافته‌های مطالعه BarNir et al. (۲۰۱۱) و Castiglione et al. (۲۰۱۳) و Wang et al. (۲۰۱۱) است. با توجه به یافته پژوهش، می‌توان به اهمیتی که گذراندن دوره‌های کارآموزی و کارورزی در این مسیر می‌توانند داشته باشند، اشاره کرد. پیشنهاد می‌شود دانشکده‌های کشاورزی برای دوره‌های کارآموزی، دانشجویان علاقمند را به‌صورت هدفمند به پارک‌های علم و فناوری، مراکز و شرکت‌های دانش‌بنیان و کارآفرین معرفی کنند تا علاوه بر گذراندن دوره کارآموزی، از نزدیک با محیط‌های کار و کارآفرینی آشنا شوند و مسایلی که یک کارآفرین ممکن است با آن مواجه شود را از نزدیک ببیند. این امر سبب خواهد شد تا با در نظر گرفتن نکات مثبت و منفی و نقاط قوت و ضعف محیط‌های کسب‌وکار تصمیم‌های آگاهانه‌تری در خصوص آینده شغلی خود بگیرد و مصمم‌تر در این راه قدم بگذارند.

در نهایت، این مطالعه به بررسی رابطه بین دانش، نگرش و نیت کارآفرینانه دانشجویان پرداخت تا دریابد که آیا بین سه متغیر مورد بررسی رابطه معنی‌داری وجود دارد یا خیر. براساس نتایج به‌دست آمده، در هر دو سال مورد مطالعه (گروه الف و ب) رابطه مثبت و معنی‌داری بین دانش کارآفرینی با نگرش کارآفرینی و نیت کارآفرینانه وجود دارد. همچنین، رابطه مثبت و معنی‌داری بین نگرش کارآفرینی با نیت کارآفرینانه به‌دست آمد. این یافته همسو با مطالعه Amiri & Moradi (۲۰۰۸) است که بیان داشتند ایجاد نگرش کارآفرینانه در دانشجویان شرط لازم برای بروز رفتار کارآفرینانه از سوی آنان است. همچنین، با یافته‌های مطالعه Abun et

REFERENCES

1. Abun, D., Foronda, S.L., Agoot, F., Belandres, M.L. & Magallanez, Th. (2018). Measuring entrepreneurial attitude and entrepreneurial intention of ABM grade XII, Senior High School Students of Divine Word Colleges in Region I, Philippines. *International Journal of Applied Research*, 4(4), 100-114.
2. Ahl, H. (2006). Why research on women entrepreneurs needs new directions. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 30(5), 595-921.
3. Almeida, A. & Teixeira, A. (2017). On the work values of entrepreneurs and non-entrepreneurs: a European longitudinal study. *Journal of Developmental Entrepreneurship*, 22(2), 1750010.
4. Amiri, A.N. & Moradi, Y. (2008). The Survey of Entrepreneurial Attitudes Barriers of Students. *Quarterly Journal of Research and Planning in Higher Education*, 14(3), 45-67 (In Farsi)
5. Aparicio, S., Urbano, D., & Audretsch, D.B. (2016). Institutional factors, opportunity entrepreneurship and economic growth: panel data evidence. *Technological Forecasting and Social Change*, 102, 45-61.

6. Aslam, T.M., Sher Awan, A., Mahmood Khan, T. (2012). Entrepreneurial Intentions among University students of Punjab a Province of Pakistan. *International Journal of Humanities and Social Science*, 2 (1), 114-120.
7. Asmara, H.W., Djatmika, E.T., & Indrawati, A. (2016). The Effect of Need for Achievement and Risk Taking Propensity on Entrepreneurial Intention through Entrepreneurial Attitude. *IOSR Journal of Business and Management (IOSR-JBM)*, 18(6), 117-126.
8. Audet, J. (2004). A longitudinal study of the entrepreneurial intentions of university students. *Academy of Entrepreneurship Journal*, 10(1), 3-15.
9. Baliyan, S., Mosia, P. & Baliyan, P. (2020). Gender Differences in Entrepreneurial Attitudes and Constraints: Do the Constraints Predict University Agriculture Graduates' Attitudes towards Entrepreneurship? *International Journal of Higher Education*, 9(5), 259-273.
10. BarNir, A., Watson, W. E. & Hutchins, H. M. (2011). Mediation and Moderated Mediation in the Relationship among Role Models, Self-Efficacy, Entrepreneurial Career Intention, and Gender. *Journal of Applied Social Psychology*, 41, 270-297.
11. Ben Youssef, A., Boubaker, S., Omri, A., (2018). Entrepreneurship and sustainability: the need for innovative and institutional solutions. *Technological Forecasting and Social Change*, 129, 232-241.
12. Castiglione, C., O. Licciardello, J. C. Sanchez, A. Rampullo, & C. Campione. (2013). Liquid Modernity and Entrepreneurship Orientation in University Students. *Procedia*, 84 (2013), 1250-1254.
13. Dabic, M., Daim, T., Bayraktaroglu, E., Novak, I. & Basic, M. (2012). Exploring gender differences in attitudes of university students towards entrepreneurship: an international survey. *International Journal of Gender and Entrepreneurship*, 4(3), 316-336.
14. Fathelrahman Mansour, I. (2019). Gender Differences in Entrepreneurial Attitude & Intentions among university Students. *International Conference on Advances in Business Management and Law (ICABML)*, 2(1), 193-200.
15. Guerrero, M., Rialp, J. & Urbano, D. (2008). The impact of desirability and feasibility on entrepreneurial intentions: A structural equation model. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 4, 35-50.
16. Halis, M. (2013). Kırğızıstanda Üniversite Adaylarının Kariyer Güdüleri Ve Değerleri İlişkisi: Bir Araştırma. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. Sayı 34.
17. Kautonen, T., van Gelderen, M., & Fink, M. (2015). Robustness of the Theory of Planned Behavior in Predicting Entrepreneurial Intentions and Actions. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 39(3), 655-674.
18. Khorsandi Yamchi, A., Arefi, M., Bayat, N., Soleimani Motlagh, Kh. & Roshani Alibenehsi, H. (2015). Evaluating the entrepreneurship knowledge, abilities, attitudes and creativity of students (Case Study: Universities of Esfahan and Zanjan). *Higher Education Letter*, 8(29), 59-83 (In Farsi).
19. Kritskaya, L. (2015). Effect of Entrepreneurship Education on Students' Entrepreneurial Intentions. *MSc Thesis*, University of Agder, Russia.
20. Krueger, N.F. (2007). What Lies Beneath? The Experiential Essence of Entrepreneurial Thinking. *Entrepreneurship Theory & Practice*, 31 (1), 123-138.
21. Lai, Ch., Lv, W. & Jiang, Y. (2015). Entrepreneurial Knowledge and the Influence of Entrepreneurship Education on Students' Entrepreneurial Abilities. *Open Journal of Social Sciences*, 3(7), 1-6.
22. Li, W., Qalati, S., Iqbal, Sh. & Hind, H. (2019). Impact of prior work experience on entrepreneurial intention and theory of planned behavior in context of Pakistan. *International Journal of Advanced Research*, 7(4), 874-887.
23. Linan, F., & Chen, Y.W. (2009). Development and cross-cultural application of a specific instrument to measure entrepreneurial intentions. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 33(3), 593-617.
24. Liu, X., Lin, C., Zhao, G. & Zhao, D. (2019). Research on the Effects of Entrepreneurial Education and Entrepreneurial Self-Efficacy on College Students' Entrepreneurial Intention. *Frontiers in Psychology*, 10, 869. doi: 10.3389/fpsyg.2019.00869
25. Majidi, D., Yasbolaghi Sharahi, B. & Alimohammadi, M. (2012). The effect of entrepreneurship education on the attitude and entrepreneurial spirit of Kharazmi University students. *Journal of Skill Training*, 1(1), 117-129. (In Farsi).
26. Martínez-Gregorio, S., Badenes-Ribera, I. & Oliver, A. (2021). Effect of entrepreneurship education on entrepreneurship intention and related outcomes in educational contexts: a meta-analysis. *The International Journal of Management Education*, 19(3), 100545.
27. McManus, S., Gunnell, D., Copper, C., Bebbington, P., Howard, L. (2020). Prevalence of non-suicidal self-harm and service contact in England, 2000-14: repeated cross-sectional surveys of the general population. *Lancet Psychiatry*, 6(7), 573-581.

28. Mehmood Khan, Sh., Rehman, M. & Abdul Rehman, Ch. (2016). Work experience and entrepreneurship: evidence from various industries of (Lahore) Pakistan. *Science International*, 28(1), 571-583.
29. Mumtaz Begam, A. K., S. Munirah, & K. Halimahton. (2012). The Relationship between Educational Support and Entrepreneurial Intentions in Malaysian Higher Learning Institution. Paper presented on International Conference on Education and Educational Psychology. *Procedia*, 69, 2164-2173.
30. Nyakudya, F.W., Simba, A. & Herrington, M. (2018). Entrepreneurship, gender gap and developing economies: the case of post-apartheid South Africa. *Journal of Small Business and Entrepreneurship*, 30(4): 293-324.
31. Papzan, A., Karamyan, F., Zhoolideh, M., Gholami, M. (2015). Identifying the attitude of agricultural students toward entrepreneurship. *Journal of Entrepreneurial Strategies in Agriculture*, 2 (3), 1-8 (In Farsi)
32. Pouratashi, M. (2016). Measuring and promoting entrepreneurial culture among agricultural students: Developing a conceptual model. *First National Conference on Agriculture and Entrepreneurship*, Tarbiat Modares University. (In Farsi)
33. Pouratashi, M. (2018). *Entrepreneurial university: From notion to operation*. Tehran: ACECR Press. (In Farsi).
34. Ramos, A.M. (2014). Entrepreneurial intention among Business Students in Batangas State University. *Asia Pacific Journal of Management Research*, 2(4), 1-6.
35. Roxas, B. (2014). Effects of entrepreneurial knowledge on entrepreneurial intentions: a longitudinal study of selected South-East Asian business students. *Journal of Education and Work*, 27(4), 432-453.
36. Serajzadeh, H. (2004). Longitudinal navigation: methodological features and problems. *Journal of Social Problems of Iran*, 3(44), 39-64. (In Farsi).
37. Silva, J. L., Mohamad Saffril, H.A, Uli, J & Abu Samah, B. (2009). A review of contract farming and factors that impinge youths acceptance to contract farming. *European Journal of Social Sciences*, 11(2), 328-338.
38. Thompson, E.R. (2009). Individual Entrepreneurial Intent: Construct Clarification and Development of an Internationally Reliable Metric. *Entrepreneurship Theory & Practice*, 33(3), 669-694.
39. Wang, W., Lu, W. & Millington, J.K. (2011). Determinants of Entrepreneurial Intention among College Students in China and USA. *Journal of Global Entrepreneurship Research*, 1(1), 35-44.
40. Wei, X., Liu, X. & Sha, J. (2019). How Does the Entrepreneurship Education Influence the Students' Innovation? Testing on the Multiple Mediation Model. *Frontiers in Psychology*, 10, 1557. doi: 10.3389/fpsyg.2019.01557
41. Yaghoubi Farani , A., Motaghed, M. & Karimi, S. (2016). The Role of Entrepreneurial Knowledge and Skills in Developing Digital Entrepreneurial Intentions in Public Universities in Hamedan Province. *Iranian Journal of Information Processing and Management*, 31(3), 785-802. (In Farsi)